

OVATKO SOSIAALISEN VASTUUN LÄHTÖKOHDAT MUUTTUMASSA?

ITÄ-SUOMEN SOSIAALITYÖN PÄIVÄT
KOLILLA 13.-14.11.2007

Reijo Väärälä

Apulaisosastopäällikkö

STM

ESITYKSEN TEEMAT

- Jokela, Myyrmanni, Columbine .....
- Sosiologien huolet ja yksilöityminen
- Yksilö minän viidakossa
- Yksilö ja kansalainen
- Onko sosiaalinen vastuu hämärtyvässä yksilöityvässä yhteisössä?

Jokela ym.

- yhteisiä piirteitä
  - väkivalta ja piittaamattomuus toisten tarpeista
  - ”uusi yhteisö” internetin kautta
  - irtaantuminen lähiyhteisöstä ja perheestä
  - ”Eksyminen minän viidakkoon”
  - julkisuus ja media ”välineenä”
  - riskiyhteiskunnan riskien ja haavoittuvuuden hyväksikäyttö

Sosiologien huolet ja yksilöityminen

- yksilöityminen länsimaisena pitkänä perspektiivinä
  - vapautuminen yhteisöstä vs. jääminen yksin
  - uusi identiteetti ei enää annettuna vaan tehtävänä (Beck)
  - rajattoman vapauden kääntöpuolena on valinnan merkityksettömyys – vapaus saavutetaan silloin kun sillä ei ole enää mitään väliä
  - Yksilöllistymisen kattilassa keitetystä vapauden maukaassa keitossa kelluu inhottava kyvyttömyyden kärpänen, ja tuo kyvyttömyys tuntuu erityisen julmalta, hämmentävältä ja järkyttävältä, koska vapauden ajateltiin lisäävän mahdollisuuksia. (Bauman)

jatkoa...

- koulun muuttuminen kursseiksi ja henkilökohtaiseksi projektiksi – luokkahuone ja koulu yhteisönä voi rapautua
- työmarkkinat projekteina – elämänura ja työyhteisö katkonainen - narikkayhteisöt
- työ ja sisäinen yrittäjäyys vs. selviytyminen
- globaalit pakot/talous/ Kemijärvi (Stora-Enso) – voimattomuus ja yksilöllinen sopeutumisen pakko
- Yksilöitymisen mahdollisuudet vs. avuttomuus ja pakot

Yksilö minän viidakossa ja yksilö ja kansalainen

- Yksilöityminen lisää piittaamattomuutta
- Yksilö on kansalaisen suurin vihollinen (Tocqueville)
  - Kansalainen etsii omaa hyvinvointia kansakunnan hyvinvoinnin kautta kun taas yksilö suhtautuu usein nihkeästi epäillen ja kyllästyneesti ”yhteiseen asiaan”, ”yhteiseen hyvään” tai oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan (Bauman)
- Narikkayhteisöt (Sennett)
  - Sosiaalisten normien rapautuminen synnyttää paljaan, pelokkaan, aggressiivisen egon, joka etsii rakkautta ja apua. koska se etsii itseään ja rakastavaa seuraa, se helposti eksyy minän viidakkoon... Se, joka säntäilee ympäriinsä omassa sumussa, ei kykene enää huomaamaan, että tuohon yksinäisyyteen, tuonne ”egon suljetulle osastolle”, on tuomittu koko joukko muitakin. (Beck)

Onko sosiaalinen vastuu hämärtymässä?

- Kansalaisyhteiskunta – poliittiset oikeudet – sosiaaliset oikeudet hyvinvointivaltion historiana
- Perustuslain tulkinnat ja puolustaminen ml. subjektiiviset oikeudet
- Yhteistunnon/sosiaalisen vastuun laajeneminen osana hyvinvointivaltiota
- Yksilövastuun ja yhteisövuon pulmat
- Hyvinvointi –2015 ja yhteisvuon yhteiskunta
- Hyvinvointivaltion rajat –hanke ja eettinen periaate:
  - *Mitä perustavammantlaatuisset inhimillisset tarpeet ovat uhattuina ja mitä heikommat ovat yksilön omat voimavarat selvitä, sitä vahvemmat ovat yksilön oikeudet ja sitä selkeämpi on julkisen vallan velvollisuus järjestää toimeentulo ja sosiaali- ja terveystalvet.*

jatkoa....

- Universaali yhteisvastuu sosiaalisen koheesion ja integraation lisääjänä
- Uusi yhteisöllisyys poissulkevana yhteisöllisyytenä – segregatio asumisessa
  - vanha yhteisöllisyys yhdisti ja subjektivoi – uusi yhteisöllisyys syrjäyttää ja autonomisoi (Rose)
- Kohdennettu, erityisryhmien politiikka ja marginalisoinnin uhka – uudenlainen toiseus

Mitä tekee sosiaalihuolto?

- Oikeuksien lisäämisen tie
- Taloudellisten tukien tie
- Kansalaisesta kuluttajaksi (mm. palvelusetelit)
- Palvelujen lisäämisen ja laadun kehittämisen tie
- Jokin muu tie?

Jatkoa...

- Varhainen tuki ja puuttuminen
- Ehkäisevä toiminta
- Kokonaan uusi palvelukonsepti
  - julkisen, yksityisen, vapaaehtoisen yms. liittoumat
  - strategiset allianssit
  - asiakkaiden elämänprosesseista lähtevät palvelukonseptit – yli sektoreiden
  - Asiakkaan/kansalaisen toimintamahdollisuuksien avartaminen